

7/6773
G.K. 167

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
Siyaset Planlama Genel Müdür Yardımcılığı

ÇOK İVEDİ

Sayı : B.06.0.SPG.0.01.00.00-026.21 -2012/4820071
Konu : Yazılı Soru Önergesi/Osman
Korutürk 7/6773

TBMM BAŞKANLIĞINA

İlgi: 15 Mayıs 2012 tarih ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-66205 sayılı yazıları.

İstanbul Milletvekili Osman Korutürk'ün ilgede kayıtlı 7/ 6773 esas numaralı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arz ederim.

Ahmet Davutoğlu

Ahmet DAVUTOĞLU
Dışişleri Bakanı

Ek: 7 sayfa

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN OSMAN KORUTÜRK
7/6773 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ

SORU:

TBMM Dışışleri Komisyonu ile 15 - 19 Nisan 2012 tarihleri arasında gitmiş olduğumuz Mısır'da yapılan Türk - Arap Parlamenterler 4. Diyalog Toplantısı sırasında, toplantıda söz alan Arap parlamenterlerin hemen tümünün Türkiye'nin Suriye politikasından ciddi rahatsızlık duyduklarını ve bu rahatsızlıklarını açıkça seslendirdiklerini gözlemledik.

Bu gözlem, Türkiye'nin Suriye'deki olaylara yönelik tavrının, esasen Rusya, İran, Çin gibi bölgede etkili aktörlerin yanı sıra, genel anlamda Arap Dünyasında da tasvip görmediğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda:

1. Hükümet, Suriye'ye yönelik tutumunu belirlerken, bu tutumun diğer Arap ülkelerinde nasıl algılanacağı ve ne gibi tepkiler uyandıracığı hususunda ciddi bir değerlendirme yapmış mıdır? Suriye politikasının, uzun vadede Türkiye'nin Arap Dünyası ile ilişkilerinde telafisi çok zor zararlar doğurabileceğini görmekte midir?
2. Suriye'de olayların başlamasından kısa bir süre sonra ve henüz Türkiye'ye bir göç olasılığı gündemde değil iken Hükümet sınır boyunda neden kamplar kurmuş ve Suriye'den mülteci kabulüne hazır olduğunu ilan etmiştir? Suriye'den gelecek olanlar içinde sırf ekonomik nedenlerle ülkemize göç etmek isteyenlerin de bulunabileceği hesaplanmış mıdır? Öyle ise, gerçekten baskı karşısında ülkemize sığınanlarla ekonomik sebeplerden dolayı gelecekler nasıl ayrılmaktadır? Kamplarda kalan ve sayıları sürekli değişen Suriyelilerin, yiyecek - içecek, bakım ve konaklama giderleri aylık ne kadardır ve bu giderler hangi kalemlerden karşılanmaktadır?
3. Hükümet, Suriye politikasını belirlerken, Rusya, Çin Halk Cumhuriyeti ve İran gibi bölgede etkili olan aktörlerin konuya ilişkin taktik ve özellikle stratejik yaklaşımlarını doğru hesaplamış mıdır? Bu bağlamda, uluslararası meşruiyete uyulması açısından BM Güvenlik Konseyi daimi üyesi de olan Rusya ile Çin Halk Cumhuriyeti'nin Suriye konusundaki tutumlarının değiştirilebileceğini mi değerlendirmiştir? Eğer öyle ise, bu ülkelerden önümüzdeki yakın dönemde bir tutum değişikliği beklemekte midir? Böyle bir tutum değişikliği olmadığı ve Hükümet de Suriye politikasını aynen sürdürdüğü takdirde, Rusya ve İran ile ikili ilişkilerimizde ne gibi olumsuzlukların meydana geleceği öngörülmektedir? Bunlara karşı hangi önlemler planlanmıştır?
4. BM Güvenlik Konseyi ve Arap Ligi'nce onaylanan Annan Planı, içinde bulunan aşamada uluslararası camianın Suriye'ye bir dış müdahalede bulunmadan sorunu çözmeye çabaladığının açık bir göstergesi iken, Hükümet neden daha başlangıçta bu plana karşı tutum almış ve Suriye'ye müdahalede ısrarcı olduğu şeklinde bir görüntü vermiştir? İçinde bulunduğumuz noktada, Annan Planı'na yaklaşımı nedir? Suriye'ye yönelik olarak izlenmesi gereken yol haritası konusunda ABD ve AB'nin, evvelce

Libya'daki olduğunun aksine, kendisiyle bir ortak tutum içinde ve aynı çizgide gözükmemesini hangi sebeplere bağlamaktadır?

5. Hükümet, Suriye'ye karşı izlediği politikada giderek yalnızlığa sürüklendiğini görmekte midir? Eğer görüyor ise, bunun doğurabileceği olumsuz sonuçları telafi etmek için nasıl bir hareket izlemeyi öngörmektedir?
6. Hükümet, Suriye konusunda bir yalnızlık içinde olmadığını; tarafsızlığının uluslararası camia tarafından teslim edildiğini ve bölgede hâlen ağırlıklı bir istikrar yapıcı ülke konumunu koruduğunu mu değerlendirmektedir? Öyle ise, bu konumun doğal gereği olarak, Suriye'de Annan Planı'nın uygulanmasını denetlemek üzere bölgeye gönderilmesi öngörülen 300 gözlemci içerisinde Türk gözlemciler de yer alabilecek midir?
7. İkili ilişkiler açısından, Hükümet Suriye politikasının yerel ticari faaliyetler, sosyal ilişkiler, bölge halkının geliri ve refahı üzerinde meydana getirdiği yıkıcı etkinin uzun vadede ne gibi sonuçlara yol açabileceğini gereğince değerlendirmiş midir?
8. Keza, sınırlarımızın güneyine yönelik ihracatımız ve Arap Dünyasına açılan çıkış yolları üzerinde bu politikanın fiilî etkisi ne olmuş, ülkemizin bu yönden uğradığı ve uğrayacağı maddi zararlar hesaplanmış mıdır? Hesaplanmış ise, Hükümet bu zararları nasıl telafi etmeyi öngörmektedir?
9. Suriye'de devam eden durumun yerinden, ilk elden ve en doğru şekilde değerlendirebilmesini, ikili ilişkilerin büyük zorluklar içine sürüklendiği şu dönemde bu ilişkilerin "kriz yönetimi" esasları çerçevesinde yürütülebilmesini sağlayabilmek açısından varlığı büyük önem taşıyan Şam Büyükelçiliğimizin kapatılmış olmasını Hükümet nasıl izah etmektedir?

YANIT:

Gerek Suriye'deki gelişmeler gerek bölge ülkeleri ile ilişkiler bağlamında izlenen dış politika, esasen ulusal menfaatlerimiz, barış ve istikrarı hedefleyen bölgesel vizyonumuz ve benimsediğimiz evrensel değerler ışığında şekillenmektedir. Bu çerçevede, geçici yaklaşımlar benimsenmesinden ziyade, geleceğe dönük bir vizyonla ülkemizin uzun vadeli menfaatleri gözönünde bulundurulmaktadır.

"Herkes için güvenlik" ilkesi temelinde proaktif ve yapıcı bir dış politika izleyen Türkiye, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerinde de barış ve istikrarın halkın meşru taleplerinin karşılanması suretiyle daimi kılınmasını, barış ve istikrarı hedef alan risk ve tehditlerin bertaraf edilmesini, halkların refah düzeyinin yükseltilmesini, farklı toplum ve kültürlerin barış içinde birarada yaşamasını arzu etmektedir.

Suriye'deki gelişmeleri de barış ve istikrar odaklı bütüncül bölgesel vizyonu çerçevesinde

değerlendiren Türkiye, ülkedeki krizin ülkemizin ulusal birliği ve toprak bütünlüğü muhafaza edilmek suretiyle barışçıl bir şekilde aşılmasını ve halkın meşru taleplerinin karşılanması suretiyle Suriye’de güvenlik ve istikrarın yeniden tesis edilmesi için çaba sarfetmektedir.

Bu doğrultuda, ilgili tüm bölgesel ve uluslararası aktörlerle temas ve işbirliği içinde hareket etmeye özen gösteren ülkemiz yoğun bir diplomasi trafiği yürütmekte; bu çerçevede, aralarında Rusya, Çin ve İran’ın da bulunduğu, krizin çözümünde etkili olabilecek tüm üçüncü taraflarla da düzenli biçimde temas etmekte ve Suriye’deki krize, yine Suriye halkının meşru talep ve beklentileri doğrultusunda çözüm bulunması yönündeki arayışlara destek vermeleri için bu taraflara da gerekli telkinlerle bulunmaktadır.

Bu çerçevede, BM Güvenlik Konseyi’nin daimi üyeleri olarak uluslararası barış ve güvenliğin idamesi bakımından Suriye sorununa çözüm bulunması bağlamında asli sorumluluğu bulunan Rusya ve Çin’in, Esad Rejimi’ne desteklerinin koşulsuz ve sonsuz olmadığı düşünülmektedir.

Bu mücadele, bölgedeki diğer dönüşüm hareketlerinde olduğu üzere, geri çevrilmesi mümkün olmayan tarihi bir değişim sürecidir. Bu süreci görmezden gelmenin, geriye çevirmeye çalışmanın, tarihin akışına karşı durmaktan başka bir anlamı yoktur. Dolayısıyla, Suriye krizine müdahil olan tüm tarafların yapması gereken, tarihin doğru tarafında yer almak ve iktidarın gerçek sahibi olan halkın safını tutmak olmalıdır.

Öte yandan, Suriye krizinin, anılan ülkelerle izlemekte olduğumuz geniş ve çok boyutlu ilişkiler gündeminin sadece bir parçası olduğu unutulmamalıdır. Birbirleriyle bu denli geniş ve çok boyutlu ilişkilere sahip ülkelerin, belli konularda bazı boyutlarıyla birbirinden farklılık gösteren görüşlere sahip olmaları son derece olağandır. Bu çerçevede, Suriye krizine yaklaşım konusundaki farklılıkların, Türkiye’nin anılan ülkelerle ilişkilerine olumsuz yansımalara yol açmasının beklenmemesi gerektiği gibi, esasen ülkemizle birlikte bu ülkelerin de Suriye’deki krizin daha fazla can kaybı yaşanmaksızın sona erdirilmesi ve bu ülkenin yeniden istikrara kavuşması arzusunu paylaştıkları gözden kaçırılmamalıdır.

Keza, Birleşmiş Milletler, Arap Ligi, Suriye Halkının Dostları Grubu gibi öndegelen bölgesel veya uluslararası aktörler ve Suriye krizini yakından takip eden tüm ülkelerle koordinasyon içinde hareket eden ülkemizin, esasen tüm bölgenin menfaatine hizmet edecek bir nitelik taşıyan, şeffaf ve herhangi bir gizli gündem içermeyen bu politikasının, Arap ülkeleri ile ilişkilerimize “telafisi zor zararlar” verebileceği yönündeki yorumlara da katılabilmek, mümkün değildir. Nitekim, bölgeyi etkisi altına alan değişim ve dönüşüm sürecinde zorlu aşamaların üstesinden gelerek reform sürecini başarılı bir şekilde sürdürmekte olan ülkelerle tesis edilen yakın ve verimli işbirliği atmosferi, bölge halklarının yanında saf tutan ilkeli dış politikamızın ne denli isabetli olduğuna delalet etmektedir.

Öte yandan, ülkemizin Annan Planı’na karşı tutum sergileyerek, Suriye’ye müdahale edilmesinde ısrar ettiği yönündeki iddiaların da gerçeğe ilgisi bulunmamaktadır. Bir dönem BM-Arap Ligi Suriye Ortak Özel Temsilcisi olarak görev yapan Kofi Annan’ın geçtiğimiz

Mart ayında ortaya koyduğu ve gerek Suriye Halkının Dostları Grubu'nun, gerek BM Güvenlik Konseyi'nin tam destek ifade ettiği 6 maddeli plan, o dönemdeki ülkedeki krizin aşılmasına yönelik bir fırsat penceresi teşkil etmişti. Nitekim, sözkonusu planın tüm unsurlarıyla hayata geçirilmesini desteklediğimizi, planın gündeme geldiği ilk günden bu yana dile getirmiştik. Suriye'deki krize, uluslararası toplumca dış müdahale yolunda adımlar atılmasına gerek duyulmadan çözüm bulunması ve halkın meşru talep ve beklentileri temelinde bir siyasi geçiş sürecinin başlatılması başlıca temennimiz olmuştur.

Esasen, Türkiye, Suriye konusunda krizin başından beri bölgesel ve uluslararası aktörlerle birlikte hareket etmeye özen göstermiştir. Bu bağlamda, sorunun çözümüne yönelik çabalarımızı öncelikle Arap Ligi ile uyumlu hale getirmeye çalışmıştır. Ardından BM ve Suriye Halkının Dostları Grubu çerçevesindeki çabalara da destek vermiş, yeri geldiğinde öncülük etmiştir.

Dolayısıyla, Suriye'deki krizin aşılmasına yönelik çabalar bağlamında uluslararası toplumla birlikte hareket etmeye özen gösteren ülkemizin işbirliği uluslararası toplum tarafından da aranmakta, Suriye'deki kriz bağlamında ülkemizin kilit rolü, tüm taraflarca teslim edilmektedir.

Öte yandan, Suriye Yönetimi'nin, kendi halkının meşru ve haklı taleplerini dozu artan şiddet politikaları ile bastırmak yönündeki tutumunda ısrar etmesi ve ülkedeki durumun siyasi, güvenlik ve insani açılardan vahim bir boyuta ulaşması sonucunda, konuyu yakından takip eden diğer birçok ülke gibi tarafımızdan da Şam Büyükelçiliğimizin faaliyetlerinin 26 Mart 2012 tarihi itibarıyla geçici olarak askıya alınması kararlaştırılmıştır.

Suriye'deki gelişmelerin ülkemiz üzerindeki doğrudan etkileri bağlamında ise, ülkedeki şiddet ortamından kaçarak Türkiye'ye sığınan Suriye vatandaşları öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, Suriye'de meydana gelen iç karışıklıklar nedeniyle ülkemize yönelik nüfus hareketleri kapsamında ilk olarak 29/04/2011 tarihinde yaklaşık 250 kişi sınırimızda toplanmıştır. Söz konusu grup, önce geçici koruma statüsünde Yayladağ spor salonuna alınmış, daha sonra kurulan 450 adet çadırda barındırılmaya başlanmıştır.

İç karışıklıkların devam etmesi dolayısıyla ilerleyen zaman içerisinde de Suriye'den ülkemize yönelik nüfus hareketleri peyderpey devam etmiş olup, 30 Ekim 2012 tarihi itibarıyla Hatay, Gaziantep, Kilis ve Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Osmaniye ,Adıyaman barındırılan Suriye vatandaşı sayısı toplam 107.769'a ulaşmıştır.

Suriye'den ülkemize kaçan Suriye vatandaşları için yapılan harcamaların toplam maliyeti ise 30 Ekim 2012 tarihi itibarıyla 381.873.150 TL olup, kardeş ve akraba olarak gördüğümüz Suriye halkına bu zor gününde yardımcı olunması üzerimizden atamayacağımız bir sorumluluktur.

Öte yandan, Suriye'de yaşanan siyasi ve toplumsal gelişmelerden dolayı işadamları, ihracatçılar ve nakliye firmalarının Suriye'deki gelişmelere ilişkin sorularını yanıtlamak ve

karşılaştıkları sorunları tespit etmek üzere 15 Kasım 2011 tarihinde Ekonomi Bakanlığımız bünyesinde Suriye İzleme Masası oluşturulmuştur.

Suriye’de yaşanan sıkıntılar nedeniyle Suriye üzerinden diğer ülkelere yapılan sevkiyatların devamının sağlanması ve taşımacılarımızın güvenliğinin temini amacıyla alternatif güzergah arayışlarına yönelik çalışmalarımız neticesinde, Türkiye ile Mısır arasında Ro-Ro hattı tesis eden anlaşma 23 Nisan 2012 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Seferler 26 Nisan itibariyle başlamış bulunmaktadır.

Maliye Bakanlığımız tarafından 8 Mart 2012 tarihinde yayımlanan 52 Numaralı Vergi Usul Kanunu Sirküleri uyarınca; Suriye’deki olaylar nedeniyle zarara uğramış firmalarımıza uygulanacak vergilendirmenin, Vergi Usul Kanunu’nun 13. maddesi çerçevesinde “mücbir sebep” kapsamına alınması ve aynı Kanun’un 15. maddesine göre mücbir sebep hali ortadan kalkıncaya kadar vergi yasaları açısından söz konusu firmalarımız için sürelerin işletilmemesi kararlaştırılmıştır.

Keza, “6111 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile 4749 Sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”da yapılan düzenlemeyle, olağanüstü politik riskin gerçekleştiği tespit edilen ülkelerde faaliyette bulunan vergi mükelleflerinden durumları mücbir sebep hali olarak kabul edilenlerin 6111 sayılı Kanun kapsamındaki taksitlerini ödeme süreleri Kanun’da belirtildiği şekilde uzatılma imkânına kavuşturulmuş olup, Suriye de bu kapsama alınmıştır.

Eximbank tarafından yürütülmekte olan Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri Köprü Kredisi (YDMHKK) Programı kapsamında ise, Suriye’de iş yapan müteahhitlik firmalarının yanı sıra, Suriye’de yerleşik ulusal ve/veya uluslararası işverenlerden iş almış olan taşeron firmalar ile müşavirlik firmalarına da, 1 Eylül 2010 tarihinden itibaren tahakkuk etmiş hak ediş belgeleri için, Suriye’deki faaliyetlerinin savaş koşulları nedeniyle durduğunu belgelendirmeleri koşuluyla, 1,5 yıl geri ödemesiz olmak üzere 3 yıl vadeli kredi kullanma imkanı getirilmiştir. YDMHKK Programında firmalardan talep edilen banka teminat mektubu tutarlarında da 24 Nisan 2012 tarihinden itibaren indirimine gidilmiştir.

Ayrıca, Suriye’ye ihracat taahhüdüyle kullanılmış, halen kredi riski açık kısa vadeli ihracat kredileri ile Suriye’ye yapılan uluslararası taşımacılık hizmetleri taahhütleriyle kapatılacak halen riski açık Uluslararası Nakliyat Pazarlama Kredilerinin 31 Temmuz 2012’ye kadar gelecek vadeleri, talep edilmesi halinde, teşvik mevzuatında öngörülen sürelerle bağlı kalmak üzere uzatılacaktır.